ئایا ئەمریکا پلانی کشانەوەی هێزەکانی لە سوریا هەیە؟ — خوێندنەوەی: ساث جێی فرانتزمان.. و: گێران

پرسیارە گەورەکە ئەوەیە کە دوای ئەمە چی ڕوودەدات لە سوریا و چۆن حکومەتی شەرع دەتوانێت مامەڵە لەگەڵ ئەجێندا جیاوازەکان لە وڵاتەکەدا بکات.

وەزارەتی بەرگری ئەمریکا “پلانی کشانەوەی هەموو هێزەکانی ئەمریکا لە سوریا دادەڕێژێت،” وەک NBC لە سێشەممە ڕایگەیاند.

ڕاپۆرتەکە ئاماژەی بەوە کرد کە لەبارەی ئەم پەرەسەندنە “دوو بەرپرسی بەرگری ئەمریکی بە NBC -یان راگەیاند “. لە خۆیدا، بیرۆکەی ئەوەی کە پێنتاگۆن ئەم پلانە وەک ئیحتیاتیەک دابڕێژێت زۆر سەرسوڕهێنەر نییە.

ئیدارەی یەکەمی ترەمپ دوو جار هەوڵی کشانەوەی دا لە سوریا، لە ساڵەکانی ٢٠١٨ و ٢٠١٩. ئاشکرایە کە ئیدارەکە بەم زووانە هەڵسەنگاندن بۆ سیاسەتەکەی لە سوریا دەکات.

ئەمریکا لە ساڵی ٢٠١٥ هێزەکانی ناردە سوریا وەک بەشێک لە هەڵمەتی دژە-داعش. ئەمریکا لەگەڵ هێزەکانی سوریای دیموکرات (هەسەدە) لە ڕۆژهەڵاتی سوریا کار دەکات. هەسەدە لە ساڵی ٢٠١٩ داعشی شکاند و لەو کاتەوە دژی خانەکانی داعش دەجەنگن و کۆنتڕۆڵی بەشێکی گەورەی ڕۆژهەڵاتی سوریا لە ڕۆژهەڵاتی ڕووباری فورات دەکەن. ئەمریکا هەروەها پشتگیری بنکەیەکی بچووک لە تەنەف لە سوریا دەکات کە نزیکە لە سنووری ئوردن و عێراق.

تەنەف بنکەیەکی تەنیایە، بەڵام گرنگە چونکە پشتگیری لەلایەن گروپێک دەکرێت کە پێی دەوترێت سوپای ئازادی سوریا. ئەم گروپە، کە نابێت لەگەڵ سوپای ئازادی سوریا تێکەڵ بکرێت کە ناوی گروپە یاخیبووەکانی سوریا بوو، هێزێکی سەربەخۆیە کە لە پیاوانی پارێزگای حمسی سوریا پێکهاتووە. زۆربەیان لە ناوچەکانی نزیک تەدمور (پاڵمیرا)وە هاتوون.

بەپێی ڕاپۆرتەکەی The Long War Journal ، سەرکردەی گروپە پشتگیریکراوەکەی ئەمریکا لە ٢٩ی کانوونی دووەم لە کۆبوونەوەیەک لە دیمەشق بەشداری کرد کە پشتگیری حکومەتە نوێیەکەی سوریای دەکرد، کە لەلایەن ئەحمەد شەرعە وە سەرکردایەتی دەکرێت.

سالم تورکی ئەلعەنتەری، فەرماندەی سوپای ئازادی سوریای پشتگیریکراو لەلایەن ئەمریکا، بەشداری ڕووداوەکەی کرد. ئەمە گرنگە چونکە کاریگەری دەبەخشێتە ئەمریکا و پیشانی دەدات کە چەندە گرنگ بووە ئەرکەکە لە تەنەف وەک ئاوەدانەوەیە بۆ ئەو رابردووە.

پلانەکان بۆ کشانەوەی تەواو

بەپێی ڕاپۆرتەکەی NBC، "سەرۆک دۆناڵد ترەمپ و بەرپرسانی نزیک لێی، دوایین خواستیان دەربڕی بۆ کشانەوەی هێزەکانی ئەمریکا لە سوریا، بەرپرسەکان وتیان، کە وای لە بەرپرسانی پەنتاگۆن کرد دەست بکەن بە داڕشتنی پلان بۆ کشانەوەی تەواو لە ماوەی ٣٠، ٦٠ یان ٩٠ ڕۆژدا."

شتەکان بە خێرایی دەجوڵێن لە سوریا چونکە حکومەتە نوێیەکە لە دیمەشق بە پراگماتیکی کار دەکات و خەریکە وڵاتەکە سەقامگیر دەکات. لەم دوایانەدا دیمەشق هێزی ناردە عەفرین لە باکووری ڕۆژئاوای سوریا.خەریکە ڕێککەوتن دروست دەکات و وڵاتەکە پارێزراو دەکات. **ئەگەر ڕێککەوتنێک لەگەڵ هەسەدە بکات، ئەوا لەوانەیە ڕۆڵی ئەمریکا لە ڕۆژهەڵاتی سوریا پێویست نەبێت. ترەمپ دەتوانێت بڵێت "ئەرکەکە جێبەجێ کرا" لە ڕۆژهەڵاتی سوریا.**

کوردەکان لە ڕۆژهەڵاتی سوریا نیگەرانی داگیرکارییەکی نوێی تورکیا بوون، کە لە ساڵی ٢٠١٩ ڕوویدا کاتێک ئەمریکا وتی کە دەکشێتەوە. بەرپرسانی ئیسرائیلی نیگەرانیان دەربڕیوە بۆ کوردەکان.

بەڵام، ئەگەر کوردەکان بتوانن ڕێککەوتنێک لەگەڵ دیمەشق بکەن، ئەوا لەوانەیە هەموو شتێک ئەمجارە باش بێت. کات پێمان دەڵێت. پرسیارەکە ئەوەیە کە ئایا قسەکردن لەبارەی کشانەوەی ئەمریکا حیساباتی تورکیا دەگۆڕێت یان نا.
نزیکەی ٢،٠٠٠ سەربازی ئەمریکی لە سوریا هەن. ئەوان ڕۆڵ دەبینن لە چەندین بنکە و بارەگا لە ڕۆژهەڵاتی فورات. یارمەتی هەسەدە دەدەن بە شەڕی دژی داعش. هەروەها سەربازیش لە تەنەف هەن.

ڕاپۆرتەکەیNBC دوای ڕاپۆرتێکی کەناڵی KAN-ی ئیسرائیلی هات

سەبارەت بە ئەگەری کشانەوەی ئەمریکا لە سوریا. ئەم ڕاپۆرتانە نیگەرانی کوردەکان و زۆر دەنگی کوردی هیوادارن کە ئەمریکا بە شێوەیەکی ئاژاوەیی نەکشێتەوە کە وا دەربکەوێت هاوپەیمانەکانی ئەمریکا بەجێدەهێڵێت.

پرسیارە گەورەکە ئەوەیە کە دوای ئەمە چی ڕوودەدات لە سوریا و چۆن حکومەتی شەرع دەتوانێت مامەڵە لەگەڵ ئەجێندا جیاوازەکان لە وڵاتەکەدا بکات.

بۆ ئیسرائیل، سوریا گرنگە. نایەوێت سوریا دووبارە ببێتەوە بە هەڕەشە. بەڵگەکان ئەوەن کە شەرع تا ئێستا بە گشتی ئەرێنی و پراگماتیک بووە. لەچەند رۆژی رابردودا لەگەڵ سعودییەکان کۆبووەوە و ئێستاش لەگەڵ تورکیا و پەیوەندی تەلەفۆنی لەگەڵ سەرۆکی فەرەنسا ئەنجامدا.

زۆر شت وا دەردەکەوێت کە بەرەو ئاراستەی دروست دەڕۆن. ڕۆڵی ئەمریکا لە ڕۆژهەڵاتی سوریا شەڕکردن بوو دژی داعش. ئایا داعش هەست دەکات دەتوانێت دووبارە سەرهەڵبداتەوە ئەگەر ئەمریکا بڕوات؟ ئەمە پرسیارێکی سەرەکییە کە پێویستە وەڵام بدرێتەوە.

سەرچاوە:
https://www.jpost.com/international/article-841040

بۆچی گاورباغی؟.. ناوەندی گاورباغی – بۆ هزر و هۆشیاریی سۆسیالیستی

گاورباغی بریتیە لە سمبوڵی مانگرتن و ترۆپکی خەباتی چینایەتی لە مێژووی کرێکارانی عێراق و کوردستان ، بۆ ئێمە نیشانەی هۆشیاریی چینایەتی کرێکاران و ڕێکخراووبونیان دەردەخات لە خەباتی چینایەتیدا دژی دەوڵەت و چەوسێنەران و داگیرکەرانی بەریتانیا، ئەم سمبوڵەش بۆ ئێمە پرنسیپێکی بەردەوامی خەباتی سیاسیمانە دژی

جیهانی نیو لیبڕالیزم و سەرمایەداری نوێ.
ناوەندی گاورباغی هەوڵ دەدات لە ئێستادا ئۆرگان و بەشێکی زیندووی خەباتی چینایەتیمان بێت، هەر لە بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان و پەروەردە و پەرەپێدانی هۆشیاری چینایەتی وچەکەرەکردنی ڕەوتێکی شۆڕشگێڕ و سۆسیالیست.
فەرهەنگ و کەلتووری ئێمە بە گشتی لە ئەزموونی بزووتنەوە کرێکاریییەکان و خەباتی بەردەوامی ئەوان و خۆڕێکخستنیانەوە سەرچاوەی گرتووە ، بە دیاریکراویش کرێکارانی گاورباغی کە گیانی خۆیان بەخشی لە پێناو ئامانجە شۆڕشگێڕییەکانی چینی کارگەراندا، کە لە مێژووی بزووتنەوەی کرێکارییدا بوونەتە پێشەنگ و مەشخەڵ بۆ تێکۆشانی ئێستا و داهاتوومان.
کۆبەندی ئەرکی ئەم ناوەندە بریتییە لە: کتێب و نامیلکە و وتار لە سەر سیاسەت، ئابووری، دژە فاشیزم، مێژووی کرێکاران، سەندیکاگەرایی، فێمینیزم، هونەر و ئەدەب و کولتوور، دژە ڕەگەزپەرستی، ژینگە، ژیاننامە. هەروەها کتێبی ئەلیکترۆنی و ڤیدیۆ و هتد... کە بەشدارن لە تێکۆشان و بەرخۆدان بۆ دادپەروەری کۆمەڵایەتی و ئابووری، یەکسانی نێر و مێ، ئازادی سیاسی، پاراستنی ژینگە، دژایەتی کۆلۆنیالیزم و ئیمپریالیزم.
مانگرتن و تێکۆشانی کرێکارانی نەوتی کەرکوک لە گاورباغی نیشانەی هۆشیاریی چینایەتی کرێکاران دەردەخات لە خەباتی چینایەتیدا لە دژی سیستەمی سەرمایەداری و چەوسێنەران. نا بێت ئەوەش لە بیر بکەین کە کرێکارانی کۆمۆنیست دەورێکی پێشڕەویان بینی لە ڕێکخستن و ڕێنوێنیە شۆڕشگێرییەکانیان بۆ ئەم مانگرتنە شکۆدارەی کرێکارانی نەوتی کەرکووک.
هەڵبژاردنی ناوی "ناوەندی گاورباغی"، ئاماژەیە بۆ مانگرتنی کرێکارانی نەوتی کەرکوک لە ساڵی ١٩٤٦ دا، کە زیاتر لە (٥٠٠٠) هەزار کرێکار بەشداری ئەم مانگرتنەیان کردو دوای دوو هەفتە لەم تێکۆشانە چینایەتییە، کرێکارانی مانگرتوو لە لایەن دەسەڵاتدارانی ئەو کاتەی حکومەتی عێراق و داگیرکەرانی بەریتانیاوە هێرشیان کرایە سەرو کۆمەڵکوژ کران، کە زیاتر لە (١٦) کرێکار لە نەتەوە و ئایینە جیاوازەکان خەڵتانی خوێنکران و بە خوێنی سووریان لاپەڕەیەکی گەش و کۆڵنەدانیان بۆ مێژووی چینی کارگەرانی کوردستان و عێراق تۆمار کرد.
ئارمانجی ناوەندی گاورباغی دەکرێ لە یەک وشەدا دەببڕدرێ
"کتێب – جیهانێک بۆ بردنەوە"
ناوەندی گاورباغی – بۆ هزر و هۆشیاریی سۆسیالیستی

دەڵێن كە ئەمەریكا دەپژمێت جیهان تووشی هەڵامەت دەبێت.. زاهیر باهیر

لە ڕاستیدا نەك هەر ئەمەریكا بەڵكو یەكێك لە هەرە ساماندارە ملیاردێرەكانی دونیا وەكو ئێلون مەسك بۆ نموونە بپژمێ وڵاتانێكی زۆر تووشی هەڵامەت دەبن .
مەبەست لەم پەندە ئەوەیە كە ڕاگەیاندنێك لە ئئیدارەی ئەمەریكییەوە دەدرێت كارایی خۆی لەسەر بۆرسە و بازاڕی دونیا و دراوەكانی وەكو پاوەند و دۆلار و یورۆ ئەوانی دیكەش بە دوایدا، دادەنێت .
دۆناڵد ترامپ پێش دەستبەكاربوونی هەڕەشەی ئەوەی كرد كە گومرگ لەسەر كاڵای هاوردەی چەند وڵاتێك زیاد دەكات گوایە لە بەرژەوەندی ئابووری و ئەمەریكایە و پارەیەكی باشیش دەخاتەوە ناو خەزێنەی ئەمریكییەوە .

پێرێ و دوێنی بە بڕیارێكی سەرۆكایەتی لە سەدا 25 ی گومرگی لەسەر كەنەدە و مەكسیكە و هەروەها و لە سەدا 10 شی لەسەر هاورردەی چین و وڕاوەی ئەوەش دەكات كە لە سەدا 10 ش لەسەر هاوردەی وڵاتانی یەكێتی ئەوروپاس دابنێت .
ئەمەش پێی دەوترێت جەنگی بازرگانیی ، یاخود جەنگی ئابوریی، كە ئەوەی زیاتر لە كۆمپانیا گەورەكان و حكومەتەكان زەرەرمەند دەبێت داینشتوانن ، هاووڵاتییانی خودی وڵاتەكە خۆیەتی . زیادكردنی گومرگ ئەو وشەیەی كە ترامپ وتی ئەو وشەیەی لە فەرهەنگی زمانەوانییدا لە هەموو وشەیەكی دیكە پێ خۆشترە.

لەم ڕەدەڵ و بە□د□□□دا دوو خاڵی گرنگمان بۆ دەردەكەوێت:
یەك : بە هێزیی و بەیەكەوەگرێدراوی سیستەمەكە لەسەر ئاستی دونیا كە چەندێك یەكگرتووە و چۆن چووە بەناو یەكدا و بوونەتە پاشكۆی یەكدی بە شێوەیەك كە هەموویانی بەیەكەوە گرێداوە.
دوو: هاوكاتیش بە هێزی و لاوازی ئەم سیستەمەمان بۆ دەردەكەوێت كە بە ڕاگەیاندنێك چۆن بەشێك لە بەهای دراوەكان دادەبەزێ و بازاڕ و

ئابوری وڵاتانێک لاواز و تر دەبێت .
کاتێک کە دەنانەد ترامپ پرسی زیادکردنی گومرگی لەسەر هاوردەی ئەو وڵاتانە دانا لە ماوەیەکی کەمدا هەژموونی خۆی لەسەر بازاڕ و بەهای دراوەکان و پشکی کۆمپانیاکان دانا هەر بۆ نموونە : FTSE 100 بەڕێژەی لە سەدا 1.4 و Nikkei لە یابان بە لە سەدا 2.8 پشکەکانیان هاتنە خوارەوە ئەمە هەر لە کۆتایی ڕۆژی دووشەممەدا.
پشکی Wall Street لە سەدا 2 دابەزی، Nasdaq لە سەدا 1.2 دابەزی FTSE 100 لەندەن لە سەدا 1 پشکەکانی دابەزین، DeepSeek بە ڕێژەی لە سەدا 5 دابەزی. کۆمپانیای ڤالیۆی فەڕەنسی کە دابینکەری پارچەی ئۆتۆمبێلە بە ڕێژەی 8% دابەزینی بەخۆیەوە بینی. نرخی پاوەند بە ڕێژەی لە سەدا 0.6 لە بەرانبەر دۆلاردا بەهاکەی دابەزی و بەڵام لە بەرانبەر یورۆدا بە ڕێژەی لەسەدا 0.5 سەرکەوت .
تەماشای ئەو ئامارانەی سەرەوە بکە و بزانە چی ڕوویداوە بە بڕیارەکانی ترامپ . بەڵام وڵاتانی مەکسیکە و کەنەدە و چین هەڕەشەیان کرد وتیان ئەوانیش بە ڕۆڵی خۆیان گومرگ لەسەر هاوردەی کاڵای ئەمەریکی دادەنێن ئیتر هەر دوێنێ درەنگێك ترامپ بڕیاری دواخستنی بڕیارەکەی پێشتری بۆ ماوەی مانگێك لەگەڵ کەنەداو مەکسیکە ڕاگرت تاکو وتوێژی لەسەر بکەن ، لەبەر ئەوە ئەمڕۆ تۆزێك ئارامیی بە بازاڕ و بە هەڵبەز و دابەزی دراوەکان و بەرز و نزمبوونەوەی پشکەکان گەڕایەوە .
بێ گومان گەر بڕیارەکەی ترامپ بخرێتە کارەوە و پەل بهاوێژێت بۆ ولاتانی ئەوروپاو بریتانیا و وڵاتانی دیکە ئەوە ڕۆڵی کاریگەر لەسەر ئابووریی دادەنێ واتە ژیانی خەڵکی ئێکجار گران دەبێت و کولفەی ژیان زۆر زیاتر بەرزدەبێتەوە.

بۆچی؟

بەرزبوونەوەی گومرگ لەسەر ناردنە دەرەوەی کاڵاکان واتە هاوردەیان بۆ ئەمەریکا و ولاتانی دیکەش بە ڕۆڵی خۆیان کردنی هەمان شت ، دواجار دەبێتە هۆی بەرزبوونەوەی ڕێژەی هەڵئاوسانی پارە واتە زیادبوونی کولفەی ژیان. بە چارەسەری ئەمەش دەوڵەتەکان فۆرمیلەیەکی ئامادەکراوی هەمیشەییان هەیە ئەویش بەرزکردنەوەی سووە بە بەرزکردنەوەی بەهای پارەکەیان . بەرزکردنەوەی سووش دەبێتە هۆی بەربوونەوەی ڕیژەی سەراپای سووی قەرزەکان و سلفەی عەقار هەموو سلفەکانی دیکە . ئەمەش یانی جگە لە خراپتربوونی ژیانی خەڵکیش دەبێتە هۆی کەمبوونەوەی وەبەرهێنان، واتە زۆرێك لە سەرمایەداران دروستکردنی پرۆژەی نوێ و تەواوبوونی پرۆژەکانی

ئەستایان رادەوەستێنن. ئەنجامەکەشی یانی کەمکردنەوەی کرێکاران یا لانی کەم کەمکردنەوەی کرێیان. ئیتر بەم شێوەیە ئەم بڕیار یا ئەم کارە کارایی لە سەر ئەوی تر دادەنێت تاکو ڕیفۆرمێکی دیکە دەکرێت لە سیستمەکەدا با ئەوانە هەڵدەوەشێتەوە یا بانقەکان لە پێدانی قەرزدا ڕێژەی سوو دادەبەزێنن.

ئەی ئەگەر گرفتەکە بە جۆرێکی دیکە ڕووبدات؟

واتە گرفتەکە لەسەر دەستی دەسەڵاتداران و سەرمایداراندا نە خولقێت، بەڵکو لە هەندێك لە کۆمپانیا گەورەکانی وەکو ئەمازۆن و تەسلا و ئەوانی دیکە و بۆرصەکاندا کرێکار و کارمەندەکانیان مانبگرن و دەست بەسەر کۆمپانیاکاندا بگرن ، بێ گومان گرفتی ئابووری یا دەتوانرێت بوترێت قەیرانی ئابووری سیستەمەکە پاش ئەوەی ئەم چالاکییە ڕاستەوخۆیە دەگوزرێتەوە بۆ شوێنەکانی دیکە و نەو کۆمپانیا و کارگەکان و بۆرصەکانی دیکە ، قەیرانە ئابوورییەکە دروست دەبێت .
قەیرانەکە بە جۆرێك دروست دەبێت کە هەرگیز سەرمایەداران و دەوڵەتەکان توانای چارەسەریانی نییە و دەبێت بەری بە شل بکەن تاکو قەیرانەکە بە ئاقاری دروستی خۆیدا دەڕوات و شتێکی دیکە دێنێتە دی.
بەداخەوە کە لە ئێستادا ئاسۆی ئەو گریمانە لە هیچ شوێنێکی دونیاوە دەرناکەوێت ، بەڵام کەسیشمان ناتوانین پێشبینییەکی تەواوی داهاتوو بکەین بزانیین ئایا ڕەوتی ژیان بەرە و باشتر دەڕوات یا خراپتر ، ئەوە ڕوودەدات یاخود ڕوونادات .

زاهیر باهیر
04/02/2025

گەر فەڕتدام.. شیعری شاهۆ حوسێنی

تێهەڵچوونێکە بە شیعری فۆڕم نەدەی فەرهاد پیربال

گەر فڕێت دام
لێت ون دەبم
وەک دەریای شین
بێ بن دەبم
تاوڵی بەختی ڕەشم
لەکۆڵ دەنێم
جێ ژوان بە جێ ژوان دەگەڕێم
پرچی شین پەرێشان دەکەم
سەما لەدەوری ژان دەکەم
دەچمەوە دێ
مەکۆی تاسەی شاعیرێک و
گۆرانی‌بێژێکی مەحزوون
هەڵوەدای شار و
ئاوارەی شەوارەکان و کووچە و ڕێ
دەبم بە ماسێکی سەرشێت
سەرهەڵد□ بڕم
تا قوڵترین شینایی زێ
کە بێ کەس بووی
بێ تاقەت بووی
ئیتر قەت بۆت نابمەوە ژێ
دڵت لە هەناوتا بکوڵێ
بانگم بە هاوار و سەڵا بکەی
ناوم بێنی
هەواڵی پەشیمانیش بنێری
دەڵێم نایناسم، کێ؟

شاهۆ حوسێنی